

Sistemul bancar în România
– prezent și perspective –

Florin Georgescu
Prim-viceguvernator
Banca Națională a României

Finmedia, 10 noiembrie 2009

Cuprins

- I. Caracteristicile sistemului bancar românesc3**

- II. Noile norme ale Băncii Naționale a României, managementul riscurilor, evaluarea instituțiilor bancare.....19**

- III. Activitatea de supraveghere 27**

I. CARACTERISTICILE SISTEMULUI BANCAR ROMÂNESC

I.1. Structura sistemului bancar

		Număr de bănci	
		30.09.2008	30.09.2009
1.	Bănci cu capital integral sau majoritar de stat	2	2
2.	Bănci cu capital majoritar privat (inclusiv Creditcoop și sucursalele băncilor străine)	40	40
Total (1+2)		42	42
a)	Bănci cu capital majoritar autohton	6	6
b)	Bănci cu capital majoritar străin, din care:	36	36
	– sucursale ale băncilor străine	9	10*

* Incepând cu luna ianuarie 2009, Citibank România a devenit sucursala Citibank Europe

** În cursul lunii august a.c. au fost autorizate încă 2 bănci (Banca Comercială FERROVIARA și GE GARANTI BANK) care nu au început încă activitatea

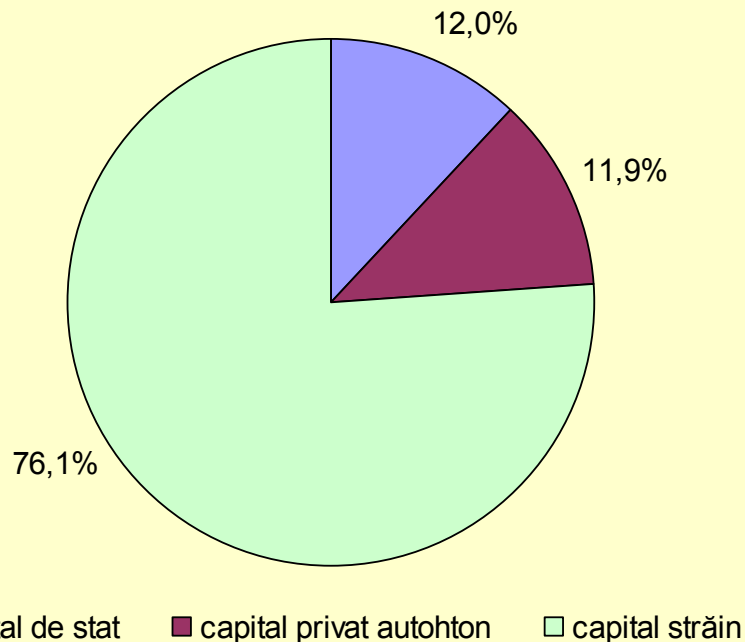
Sursa: Banca Națională a României

I.2. Caracteristicile sectorului bancar și structura acționariatului*

Caracteristicile sectorului bancar

- ✓ **42 instituții de credit** (din care 10 sucursale ale unor bănci străine și o rețea cooperatistă de credit)
- ✓ **Total active bancare: 76,8 mld. EUR**, (circa **65% din PIB**, față de 59% din PIB în sept. 2008)
- ✓ **54% din activele bancare** sunt concentrate în primele **5 bănci** din sistem (față de 55% în sept. 2008)
- ✓ **Indicatorul de solvabilitate = 13,7%** (față de 11,9% în sept. 2008)
- ✓ **Acționariat** reprezentat în majoritate de **entități străine**
- ✓ **Cota de piață (după active):**
 - 86,8%** – instituții de credit cu **capital majoritar străin**
 - 7,1%** – instituții de credit cu **capital majoritar privat românesc**
 - 6,1%** – instituții de credit cu **capital majoritar de stat**

Structura acționariatului în cadrul instituțiilor de credit din România

Sursa: Banca Națională a României

* septembrie 2009

I.3. Gradul de concentrare a sectorului bancar (primele 5 bănci)

Septembrie 2009	Miliarde RON	Miliarde EUR	Pondere în total sistem (%)
Active	175,2	41,7	54,3
Credite	126,2	30,1	56,5
Capitaluri proprii	13,2	3,1	46,6
Depozite	118,5	28,2	52,6

Sursa: Banca Națională a României

I.4.Participațiile capitalului străin clasificate în funcție de țara de origine

septembrie 2009

	Participațiile capitalului străin	
	% în total capital străin	% în total capital
Grecia	35,3	26,8
Austria	22,5	17,1
Olanda	11,9	9,0
Ungaria	5,5	4,2
Franța	5,2	4,0
Italia	3,6	2,7
Portugalia	3,5	2,7
Cipru	2,7	2,1
Germania	1,5	1,1
Alte țări membre UE	1,9	1,8
Total UE	93,6	71,5
Israel	2,3	1,7
SUA	0,8	0,6
Alte țări	0,7	0,3
BERD	2,6	2,0
Total	100	76,1

Sursa: Banca Națională a României

I.5.Principali indicatori bilanțieri (sept. 2009/sept. 2008)

Bilanțul agregat* : +3,4% (+30,0% sept. 2008/sept. 2007)

✓ **Dinamica structurii pasivelor bilanțiere* : +3,4%**
(+30,0% sept. 2008/sept. 2007)

✓ **Capitaluri proprii: -0,4% (+19,0% sept. 2008/sept. 2007)**

– Capitalul social/de dotare** : +7,2% (+9,3% sept. 2008/sept. 2007)

– din care capitalul social (persoane juridice române): +10,3% (+9,6% sept. 2008/sept. 2007)

* în termeni reali

** sucursalele instituțiilor de credit din țările membre ale UE nu mai au obligația deținerii unui nivel minim al capitalului de dotare

I.6.Principali indicatori bilanțieri (sept. 2009/sept. 2008)

✓ **Total datorii***: **+3,8%** (+31,3% sept. 2008/sept. 2007) ,

din care:

- Datorii (împrumuturi) subordonate: +32,0%
(+34,8% sept. 2008/sept. 2007)
- Datorii privind clientela (depozite atrase de la clienți nebancari):
+6,1% (+22,4% sept. 2008/sept. 2007)
- Datorii privind instituțiile de credit
(împrumuturi și depozite atrase de la alte bănci): -1,7%
(+44,6% sept. 2008/sept. 2007)

** din 2008 sunt aplicabile raportările FINREP, care au determinat schimbări de structură și denumire în bilanțurile instituțiilor de credit față de raportările din 2007*

I.7.Principali indicatori bilanțieri (sept. 2009/sept. 2008)

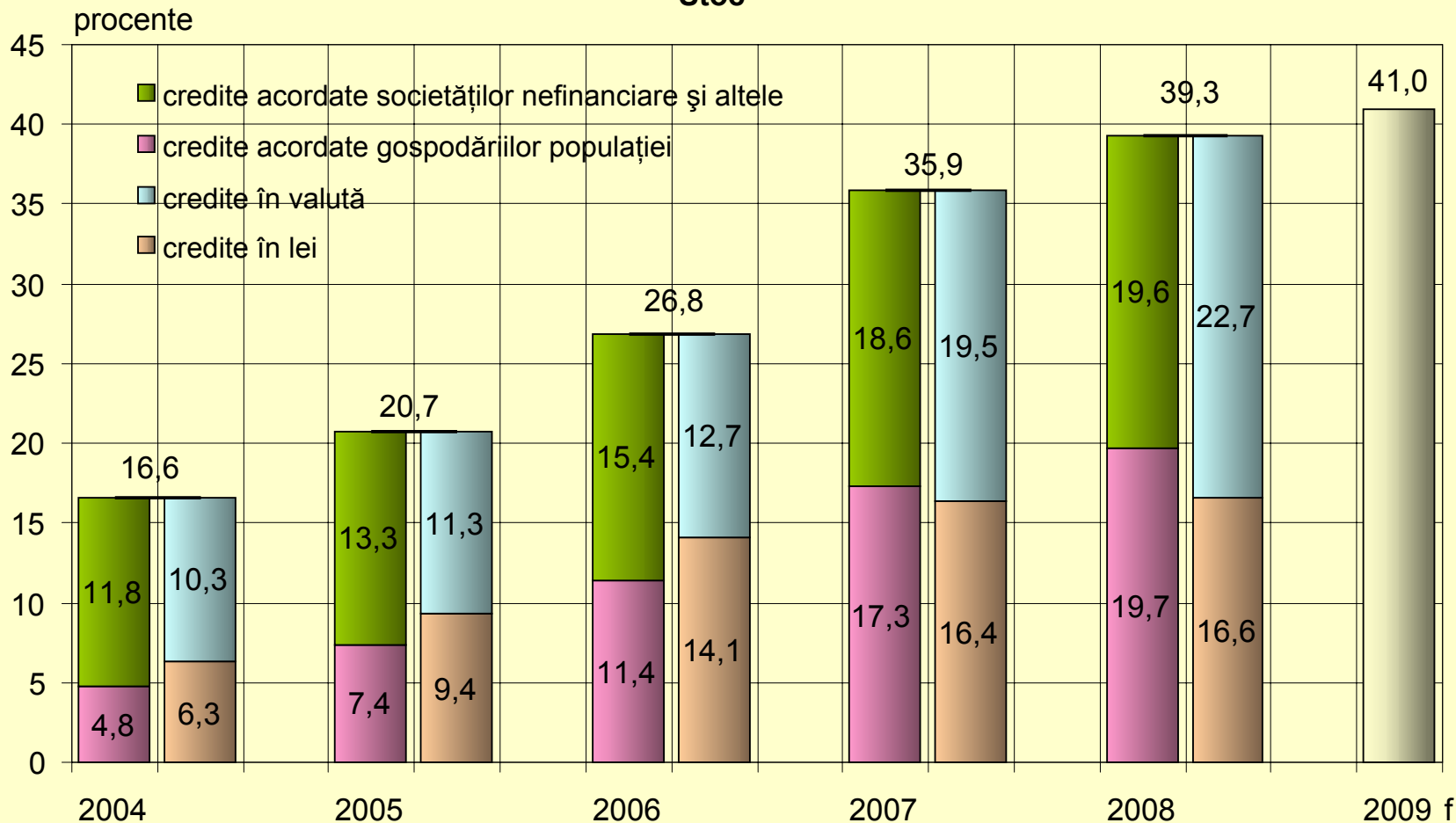
- ✓ **Dinamica structurii activelor bilanțiere*: +3,4%**
(+30,0% sept. 2008/sept. 2007)
 - ✓ **Credite acordate clienților nebankare**, din care:
 - Credite acordate gospodăriilor populației: -1,3%
(+48,0% sept. 2008/sept. 2007)
 - credite de consum: -2,8% (+41,7% sept. 2008/sept. 2007)
 - credite pentru locuințe: +13,0% (+53,1% sept. 2008/sept. 2007)
 - Credite acordate societăților nefinanciare și altele**: -3,4%
(+33,3% sept. 2008/sept. 2007)
 - ✓ **Operațiuni cu titluri: +301,1%** (-2,0% sept. 2008/sept. 2007)
 - ✓ **Plasamente și credite interbancare: -30,6%**
(+17,8% sept. 2008/sept. 2007)

* în termeni reali

** societăți de asigurări, alți intermediari financiari și auxiliari financiari

I.8. Intermedierea financiară*

- Stoc -

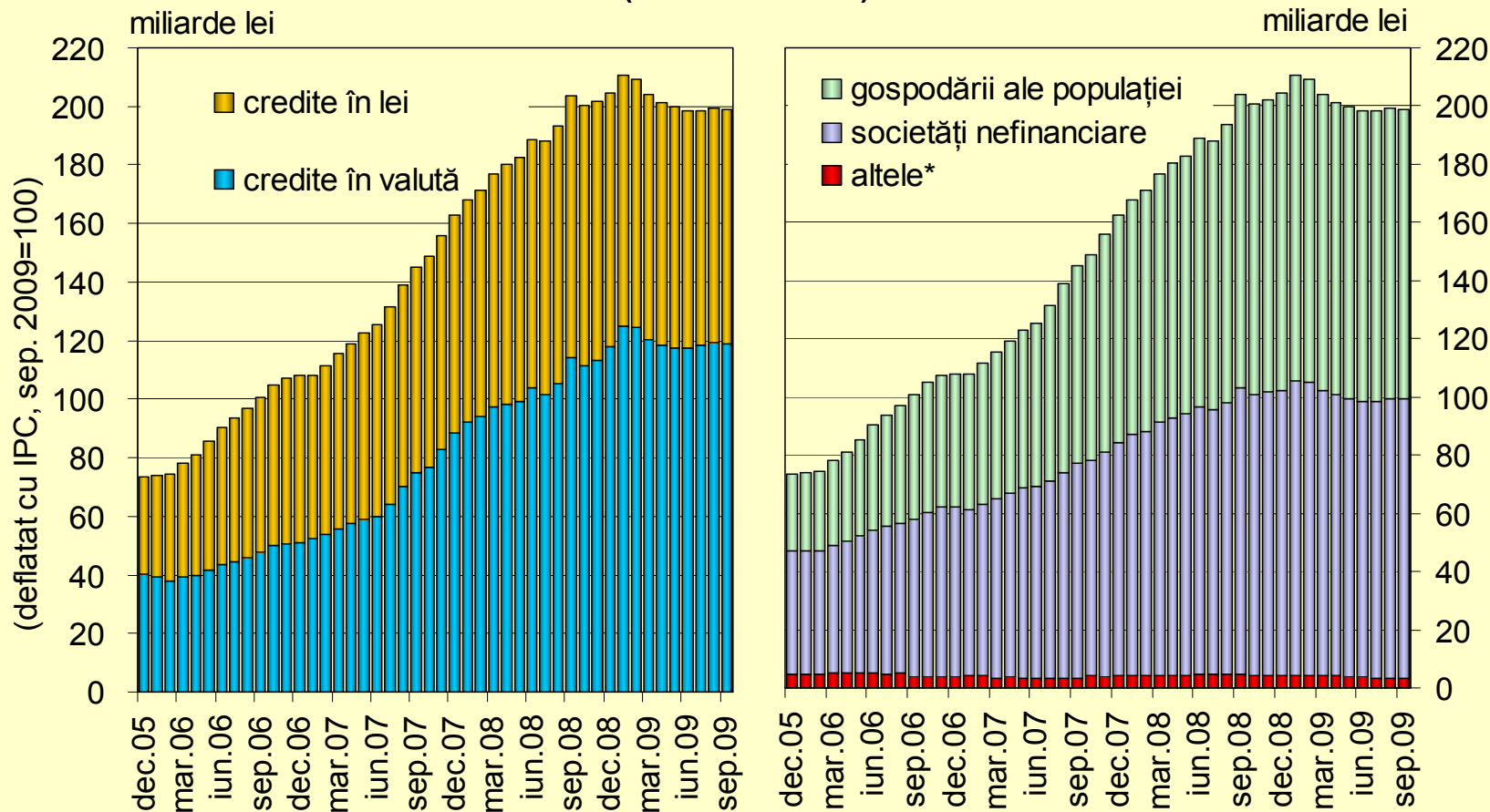

*) credit acordat sectorului privat / PIB f) prognoză

Sursa: Banca Națională a României, Institutul Național de Statistică, Comisia Națională de Prognoză

I.9.Creditul acordat sectorului privat

(în termeni reali)

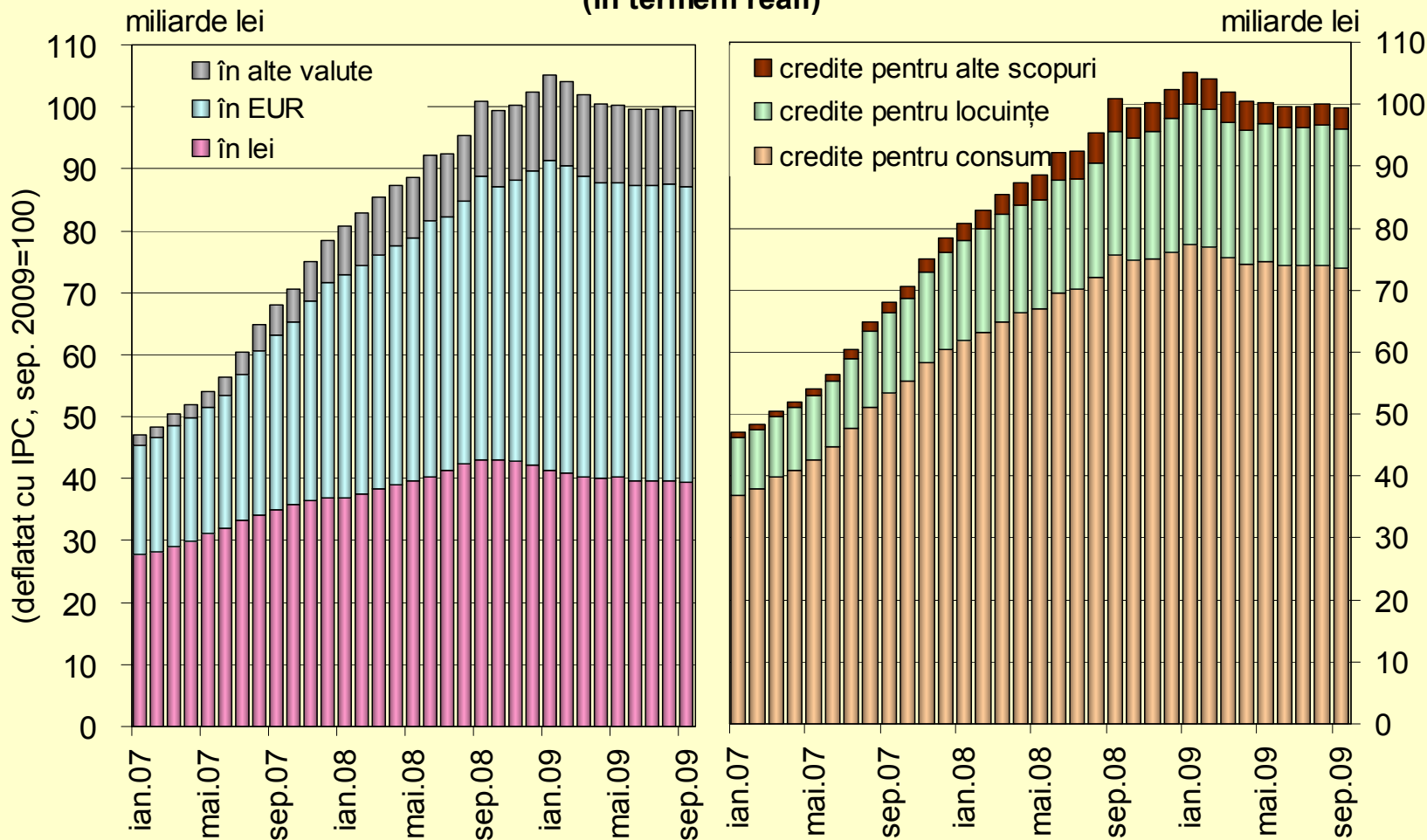

Sursa: Banca Națională a României;
Institutul Național de Statistică

*) societăți de asigurări, alți intermediari financiari și auxiliarii financiari

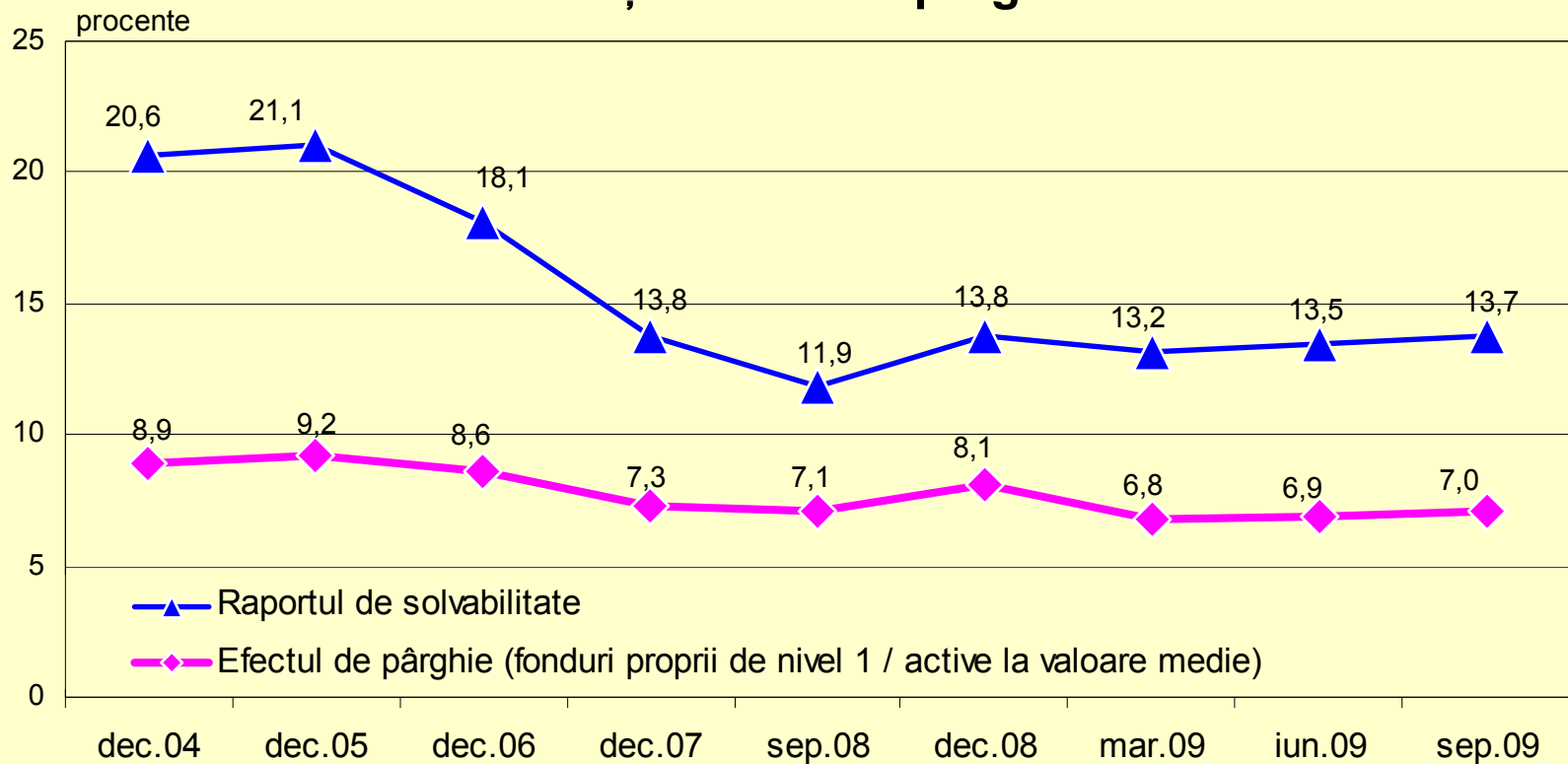
I.10.Creditele acordate gospodăriilor populației

(în termeni reali)

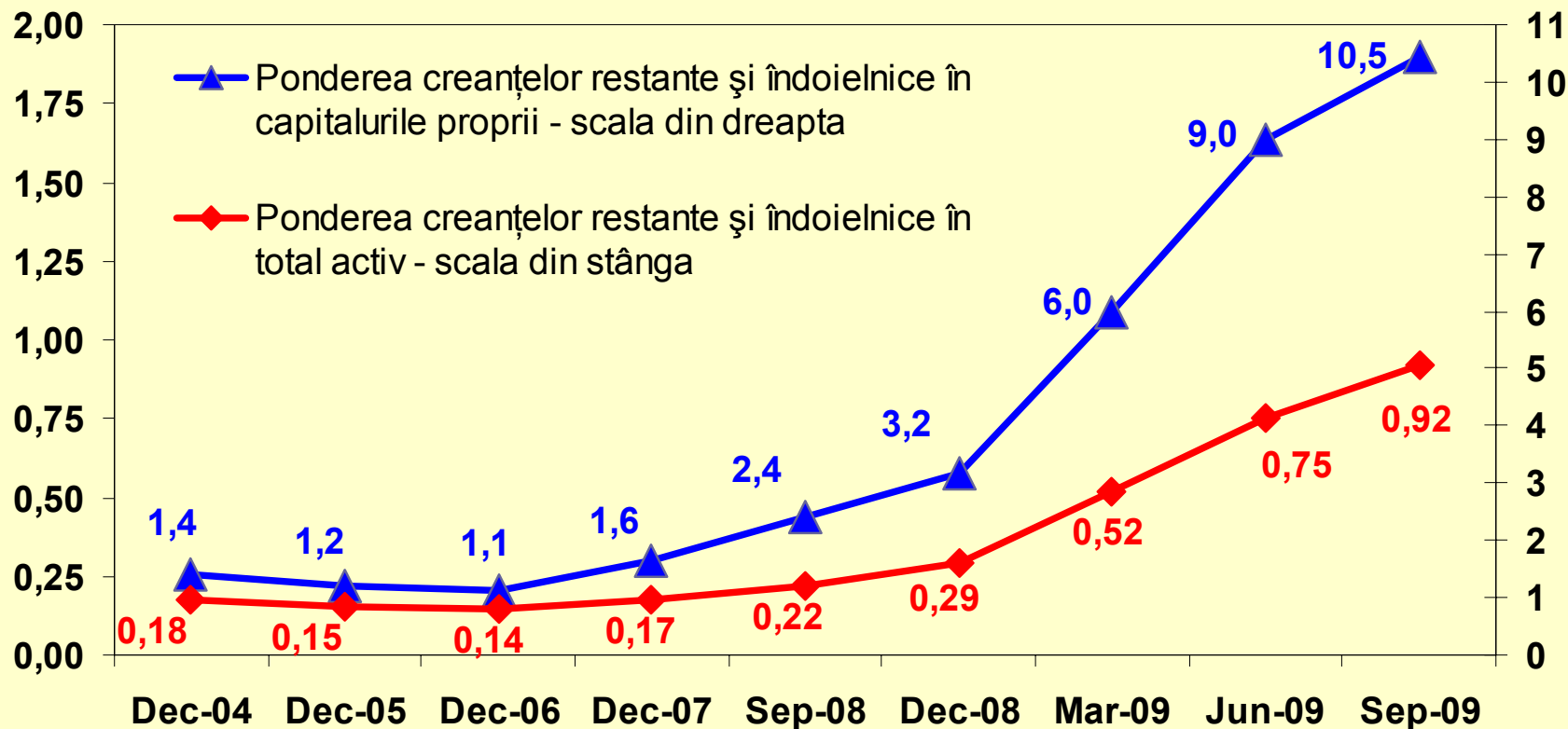
Sursa: Banca Națională a României; Institutul Național de Statistică

I.11. Raportul de solvabilitate și efectul de pârghie

Sursa: Banca Națională a României

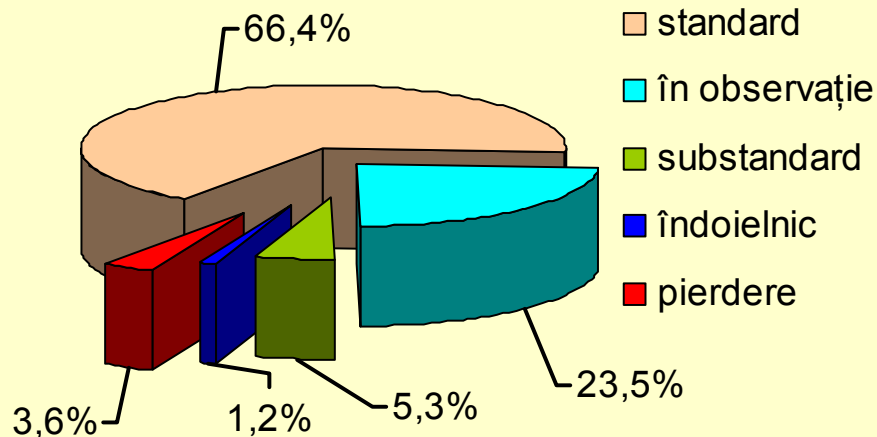
I.12. Creanțe restante și îndoielnice în capitalurile proprii și în totalul activelor bancare

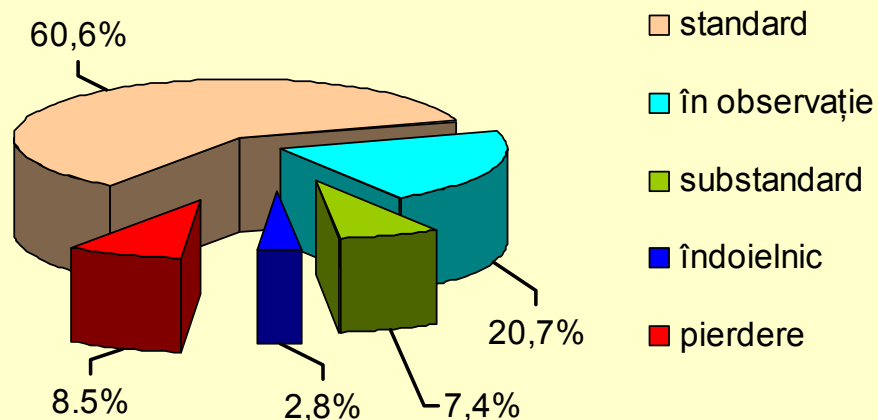
Sursa: Banca Națională a României

I.13. Clasificarea creditelor acordate clientelei bancare și nebankare, precum și a plasamentelor interbancare și a dobânzilor aferente, inclusiv elemente în afara bilanțului (expunere brută)

Septembrie 2008

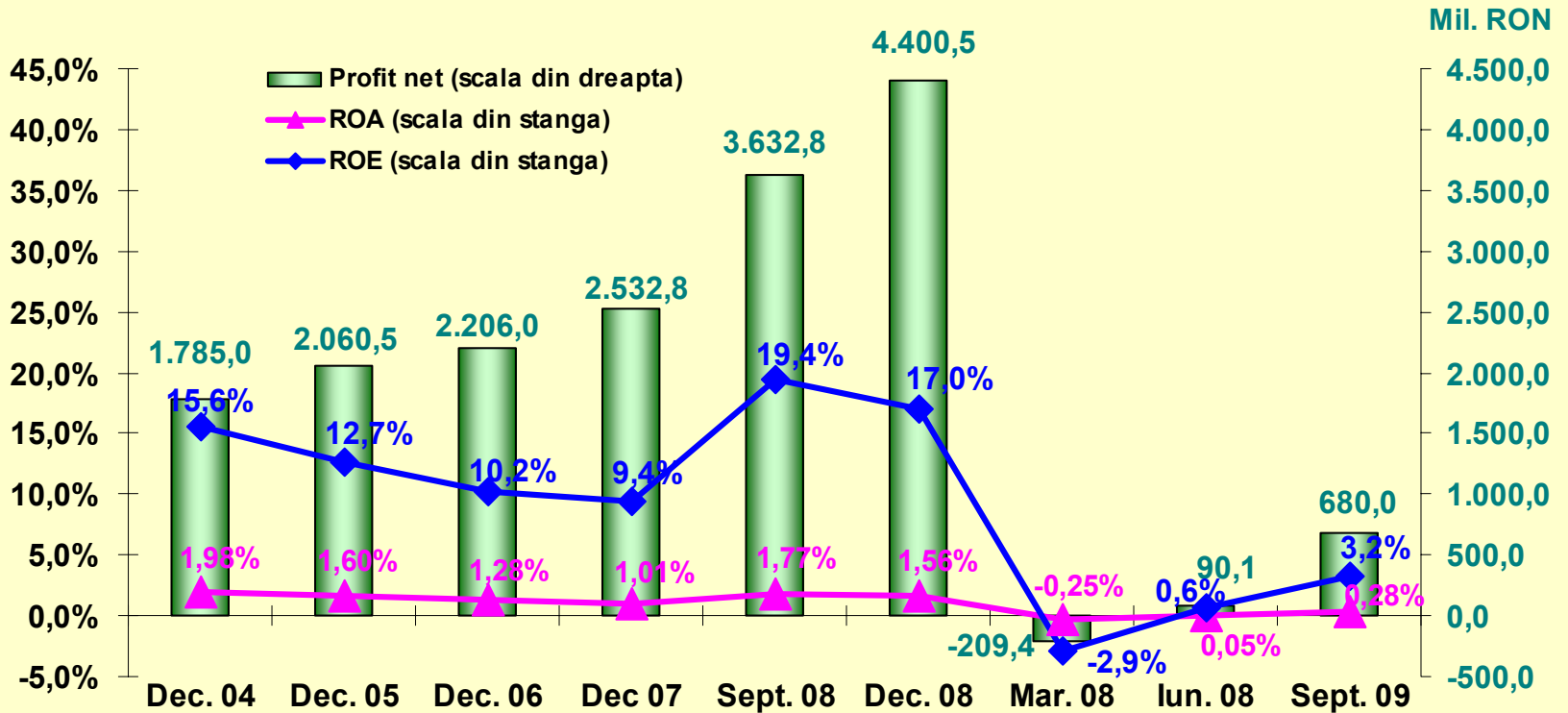

Septembrie 2009

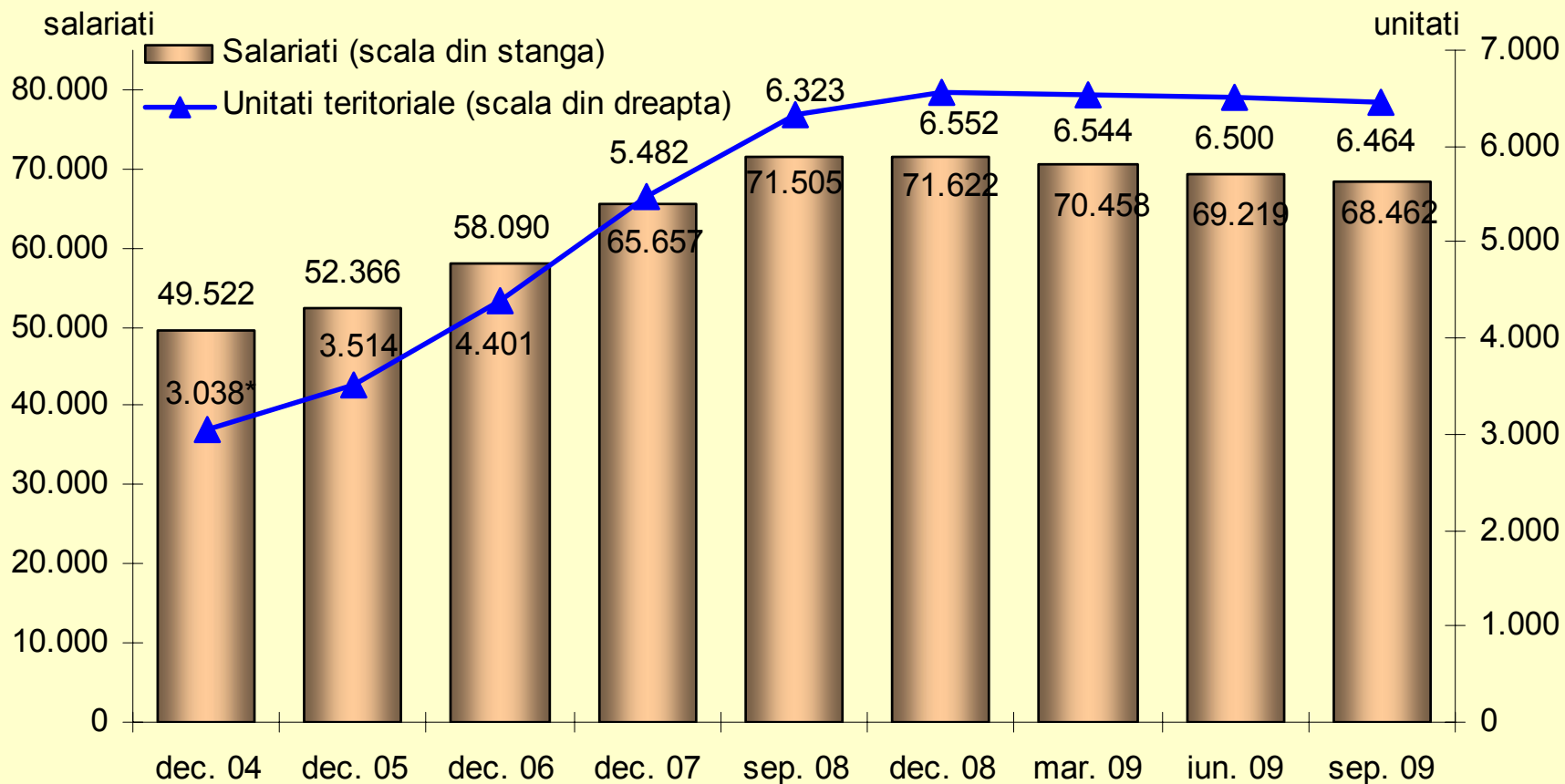
Sursa: Banca Națională a României

I.14.Profitabilitatea sistemului bancar

Sursa: Banca Națională a României

I.15.Evolutia numărului salariaților si al unităților teritoriale ale instituțiilor de credit

* Datorita schimbarilor survenite in rețelele teritoriale ale Creditcoop si CEC Bank

Sursa: Banca Națională a României

II. NOILE NORME ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI, MANAGEMENTUL RISCURILOR, EVALUAREA INSTITUȚIILOR BANCARE

II.1.Perspective la nivel european (1)

Raportul de Larosiere

Emis în februarie 2009 de Grupul de lucru la nivel înalt referitor la supravegherea financiară în Uniunea Europeană

Tematică

- ✓ analizarea cauzelor crizei financiare;
- ✓ identificarea de soluții reparatorii din perspectiva politicilor, cadrului de reglementare și supravegherii, la nivelul Uniunii Europene;
- ✓ identificarea de măsuri reparatorii la nivel global.

Elemente declanșatoare și de antrenare ale crizei financiare

- ✓ deficiențe în domeniul administrării riscurilor;
- ✓ deficiențe în reglementarea guvernării corporatiste;
- ✓ insuficiențe în aplicarea cadrului de reglementare și în supravegherea aspectelor legate de administrarea riscurilor.

II.1.Perspective la nivel european (2)

Raportul de Larosiere

Recomandări

- ✓ consolidarea regulilor referitoare la controlul intern și la administrarea riscurilor, în mod special prin îmbunătățirea cerințelor aferente criteriului „*fit and proper*” pentru membrii organelor cu funcție de conducere și pentru cei ai organelor cu funcție de supraveghere;
- ✓ introducerea unor principii de remunerare care să aibă în vedere corelarea cu obiectivele pe termen lung ale instituțiilor de credit și care să nu încurajeze asumarea excesivă a riscurilor;
- ✓ asigurarea independenței funcției de administrare a riscurilor și responsabilizarea acesteia în legătură cu aspectele legate de simulările de criză;
- ✓ înăsprirea standardelor referitoare la administrarea lichidității;
- ✓ dezvoltarea la nivelul UE a unui set armonizat de reglementări financiare și adoptarea de standarde de supraveghere obligatorii;
- ✓ promovarea convergenței la nivel global a reglementărilor cu impact asupra stabilității financiare.

II.2. Evoluții la nivel european

- ✓ adoptarea Directivei 2009/83 de modificare a Capital Requirements Directive (CRD): completează normele tehnice cu privire la administrarea riscurilor;
- ✓ emiterea de către CEBS a Principiilor de nivel înalt pentru administrarea riscurilor;
- ✓ emiterea de către CEBS a Principiilor de nivel înalt pentru remunerare;
- ✓ CRD III – proiect de revizuire a CRD ce tratează aspecte legate de remunerare în sectorul bancar;
- ✓ CRD IV – proiect de revizuire a CRD ce tratează în principal aspecte legate de introducerea unor măsuri suplimentare de supraveghere (indicatorul simplificat de solvabilitate cu caracteristici neciclice, indicatorul de lichiditate imediată care determină măsura în care activele foarte lichide acoperă, pe un orizont de timp foarte scurt, ieșirile de fluxuri de numerar în condiții de stres, indicatorul de finanțare stabilă pentru semnalizarea situației în care se înregistrează o creștere disproporționată a bilanțului pe seama unor pasive insuficient de stabile, provizionarea dinamică în raport cu evoluția ciclului economic și rezervele de capital) și de eliminarea opțiunilor naționale.

II.3. Procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri

- ✓ componentă a cadrului de administrare a activității instituțiilor de credit care vizează ca structura de conducere a acestora să asigure:
 - a) identificarea, măsurarea, agregarea și monitorizarea în mod adecvat a riscurilor instituției de credit;
 - b) deținerea unui capital intern adecvat la profilul de risc al instituției de credit;
 - c) dezvoltarea unor sisteme solide de administrare a riscurilor.

II.4. Evoluții ale cadrului de reglementare național

Regulamentul BNR nr. 18/2009 privind cadrul de administrare a activității instituțiilor de credit, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri și condițiile de externalizare a activităților acestora

în vigoare din septembrie 2009 cu termen de conformare deplină pentru instituțiile de credit 30 iunie 2010;

✓ **până la conformarea deplină a instituțiilor de credit cu noile prevederi, rămân aplicabile și Normele BNR nr.17/2003 privind organizarea și controlul intern al activităților instituțiilor de credit și administrarea riscurilor semnificative, precum și organizarea și desfășurarea activității de audit intern a instituțiilor de credit;**

✓ **preia, în principal, elementele de bună practică prevăzute în documentele CEBS și cele ale Comitetului de la Basel.**

II.5. Regulamentul BNR Nr. 18/2009 (1)

Prevederi referitoare la administrarea riscurilor

- ✓ **responsabilitățile structurii de conducere a instituției de credit;**
- ✓ **procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri;**
- ✓ **dispoziții legate de administrarea riscurilor;**
- ✓ **simulări de criză – rolul structurii de conducere; simulări de criză pe categorii de riscuri.**

II.5. Regulamentul BNR Nr. 18/2009 (2)

Procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri

- ✓ **determinarea de cerințe de capital care să acopere inclusiv riscuri precum riscul rezidual, riscul din securitizare, riscul de rată a dobânzii din activități în afara portofoliului de tranzacționare, riscul de concentrare, riscul de lichiditate, riscul reputațional, riscul strategic;**
- ✓ **finalitatea procesului: deținerea unui capital al cărui nivel să fie maximum dintre capitalul reglementat și capitalul determinat de instituția de credit în cadrul acestui proces.**

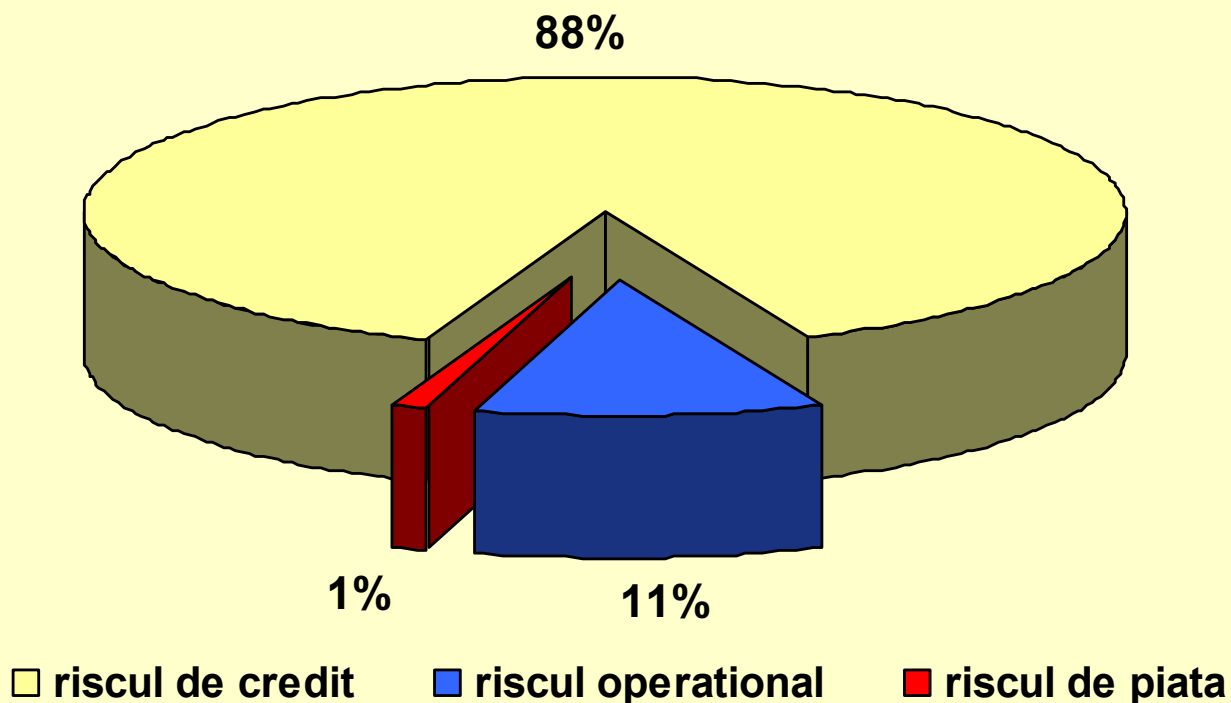
III. ACTIVITATEA DE SUPRAVEGHERE

III.1.Implementarea Basel II (1)

- ✓ **Implementarea efectivă a Basel II a început la 1 ianuarie 2008**
- ✓ **Modul de determinare și raportare a cerințelor de capital pentru 30 septembrie 2009 la cele 32 instituții de credit (cele 10 sucursale nu raportează cerințe de capital către BNR)**
 - ✓ **Riscul de credit**
 - 31 de instituții de credit aplică abordarea standard
 - o instituție de credit aplică abordarea bazată pe modele interne de rating de bază
 - ✓ **Riscul operațional**
 - 29 de instituții de credit aplică abordarea de bază
 - 2 instituții de credit aplică abordarea standard
 - o instituție de credit aplică abordarea avansată
 - ✓ **Riscul de piață**
 - 32 de instituții de credit aplică abordarea standard

III.1.Implementarea Basel II (2)

Structura cerintelor de capital pe sistem bancar
(30 septembrie 2009)

Sursa: Banca Națională a României

III.2.Provocări ale supravegherii bancare (1)

✓ Managementul riscurilor în contextul actual

- ✓ Verificarea instrumentelor de avertizare timpurie utilizate de bănci (*stress test*, analize de scenarii alternative etc.)

✓ Implementarea Pilonului II

- ✓ Dezvoltarea de metode pentru evaluarea gradului de adecvare a capitalului la alte riscuri decât cele reglementate în cadrul Pilonului I

✓ Desfășurarea activității în cadrul colegiilor de supraveghetori

- ✓ Asigurarea convergenței practicilor de supraveghere la nivelul grupurilor bancare

III.2.Provocări ale supravegherii bancare (2)

✓ **Activitatea de supraveghere în cadrul Pilonului II implică o colaborare strânsă cu entitățile supravegheate**

– instituțiile de credit: implementarea procesului intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri (*ICAAP*)

- revizuire anuală a acestui proces
- parte integrantă a activității zilnice de management, a planificării strategice, a procesului de evaluare a performanțelor

– autoritatea de supraveghere: evaluarea ICAAP și a abordărilor din Pilonul I

III.2.Provocări ale supravegherii bancare (3)

✓ **Implementarea de către instituțiile de credit a ICAAP presupune, în principal, parcurgerea următoarelor etape:**

- Identificarea riscurilor
- Evaluarea profilului de risc
- Planificarea capitalului în raport cu înclinația de asumare a riscului
- Monitorizarea adecvării capitalului și raportarea internă/externă
- Administrarea riscurilor

Rezultatul ICAAP conduce la determinarea unei valori adecvate a capitalului intern

III.2.Provocări ale supravegherii bancare (4)

- ✓ **Instituțiile de credit trebuie să transmită BNR normele interne privind:**
- cadrul de administrare a activității (gubernanța internă)
 - procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri
 - administrarea riscurilor semnificative
 - simulările de criză
 - statutul auditului intern
 - documentul privind statutul oficial al funcției de conformitate
 - documentele ce formalizează politica lor în domeniu externalizării activităților
 - procedurile de administrare a riscurilor asociate externalizării

Termen: până la data de 30 iunie 2010 sau, după caz, în 5 zile de la data aprobării acestora de către organele competente ale instituțiilor de credit

III.3.Cooperarea în domeniul supravegherii (1)

✓ **BNR este membră a Comitetului European al Supraveghetorilor Bancari (CEBS)**

Principalele obiective ale acestui comitet sunt: promovarea convergenței practicilor de supraveghere și a cooperării între autoritățile de supraveghere din Statele Membre

✓ **BNR este prezentă în colegiile de supraveghetori**

Principalele obiective ale acestor structuri sunt: facilitarea schimbului de informații, opinii și evaluări între supraveghetori; asigurarea unei înțelegeri comune a profilului de risc al grupului; realizarea coordonării activității de analiză și evaluare a riscului (Pilonul II); planificarea și coordonarea activităților de supraveghere în situații normale și de criză.

✓ **Planul de acțiune al CEBS:** până la 31.12.2009 vor fi înființate colegiile de supraveghetori pentru toate cele 36 grupuri bancare identificate la nivelul UE (BNR participă la activitatea a 15 dintre acestea).

III.3.Cooperarea în domeniul supravegherii (2)

- ✓ La nivel **bilateral**, BNR a semnat **11 acorduri cu autorități de supraveghere străine** și negociază semnarea unui acord cu Spania
- ✓ BNR aplică **acordul multilateral** de cooperare cu Grecia, Albania, Bulgaria, Cipru, Macedonia și Serbia
- ✓ **BNR este membră a Grupului Supraveghetorilor din Europa Centrală și de Est (BSCEE)**

Principalele obiective ale acestui organism regional sunt: promovarea și menținerea cooperării și comunicării între membri și asigurarea schimbului de tehnici de supraveghere, de experiență, informații și know-how